

TOELICHTING

VAN HET

BESTEMMINGSPLAN

PARTIËLE HERZIENING

PARAPLUBESTEMMINGSPLAN

ARCHEOLOGIE – SCHANS LOCHEMSE

BERG

GEMEENTE LOCHEM

Opdrachtnummer : 08.476

IDnr. : NL.IMRO.0262.xxHerzParArcheoSLB-BP41

Datum : nov. 2023

Versie : 3

Auteurs : *mRO* b.v.

Vastgesteld d.d. : 15-1-2024 / zaaknummer 2023-280815

INHOUDSOPGAVE

1	INLEIDING.....	2
1.1	Aanleiding.....	2
1.2	Ligging en begrenzing plangebied	2
1.3	Vigerend bestemmingsplan	4
1.4	Leeswijzer	5
2	SCHANS LOCHEMSE BERG	6
2.1	Verschijsning en historie Schans Lochemse Berg	6
2.2	Reden tot aanwijzing als archeologisch monument.....	7
3	PLANOLOGISCHE VERANKERING EN BESCHERMING	9
3.1	Wettelijk kader archeologie	9
3.2	Archeologiebeleid gemeente Lochem	10
3.3	Verankering en bescherming Schans Lochemse Berg in het bestemmingsplan	12
4	MILIEU- EN OMGEVINGSASPECTEN	17
5	JURIDISCHE ASPECTEN	18
5.1	Inleiding	18
5.2	Verbeelding.....	18
5.3	Regels	18
6	UITVOERBAARHEID	20
6.1	Economische uitvoerbaarheid	20
6.2	Maatschappelijke uitvoerbaarheid	20
	BIJLAGEN BIJ DE TOELICHTING	21
	Bijlage 1. Redengevende beschrijving aanwijzing monument	

1 INLEIDING

1.1 AANLEIDING

Onlangs is door de gemeente Lochem een archeologisch monument aangewezen. Dit betreft de Schans op de Lochemse Berg (hierna kortweg: Schans Lochemse Berg), gelegen op, zoals de naam al aangeeft, de Lochemse Berg, ten zuiden van Lochem. Het is het eerste gemeentelijk archeologisch monument in de gemeente.

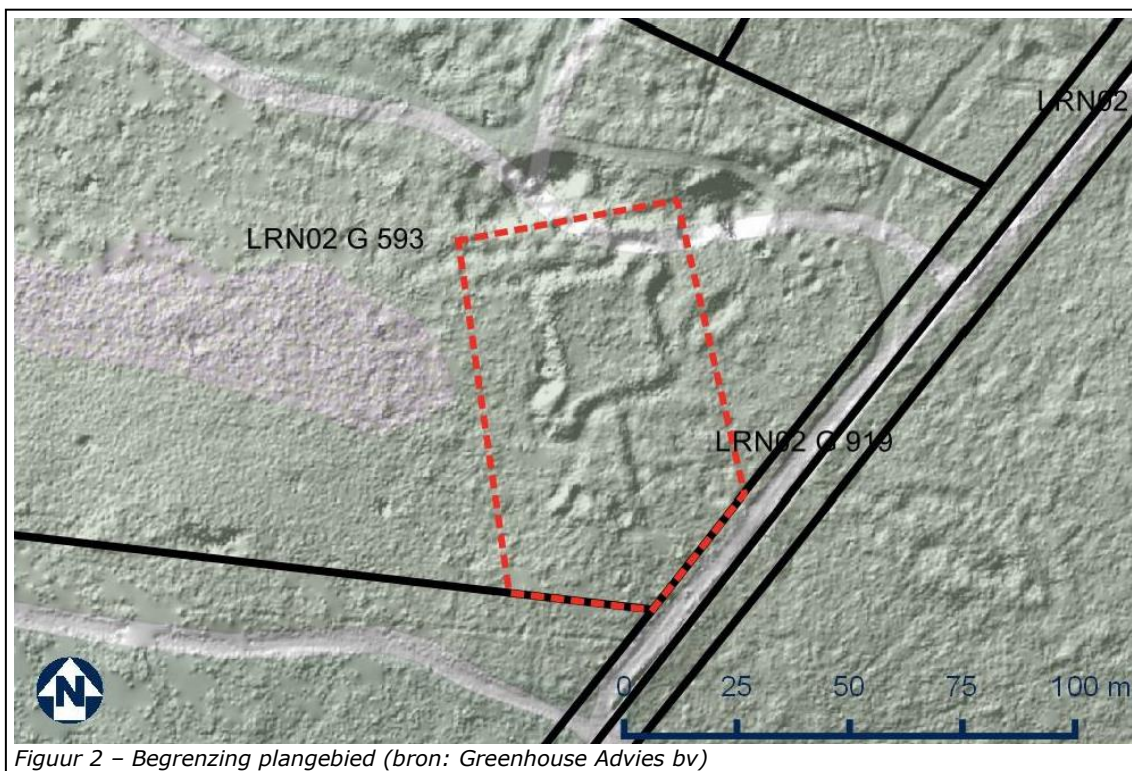
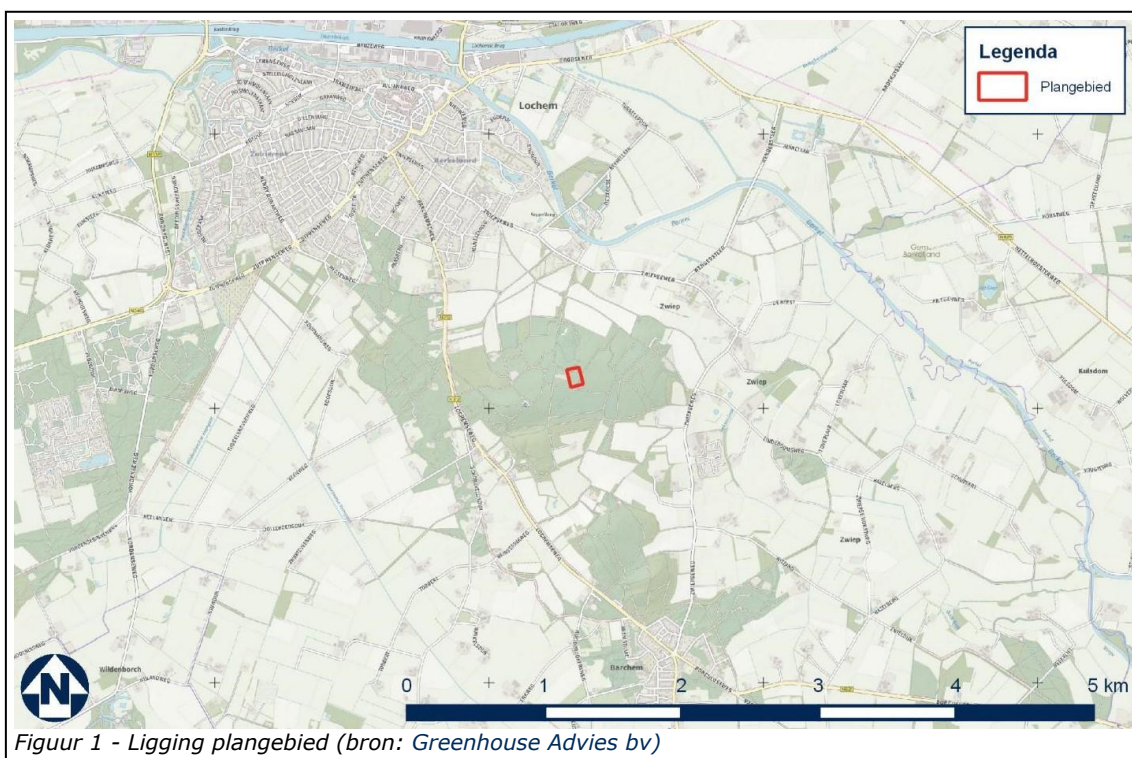
Het gemeentelijk archeologisch beleid is planologisch-juridisch verankerd in het 'Paraplubestemmingsplan Archeologie'. In dit plan hebben de gronden van het monument de dubbelbestemming 'Waarde – Archeologie 5'. Deze bestemming biedt echter onvoldoende bescherming aan het monument. Het paraplubestemmingsplan dient daarom te worden herzien om het monument planologisch te verankeren en te beschermen. Het voorliggende bestemmingsplan 'Partiële herziening paraplubestemmingsplan Archeologie – Schans Lochemse Berg' dient hiertoe.

In het gemeentelijk archeologisch beleid is voor gemeentelijke monumenten een specifieke archeologische categorie opgenomen (categorie 2). Omdat er tot dusverre geen gemeentelijke archeologische monumenten waren aangewezen, bevat het 'Paraplubestemmingsplan Archeologie' voor deze beleids categorie nog geen specifieke dubbelbestemming. Met de voorliggende partiële herziening van het paraplubestemmingsplan wordt hiervoor een dubbelbestemming toegevoegd aan het parapluplan.

1.2 LIGGING EN BEGRENZING PLANGEBIED

Het gemeentelijk archeologisch monument Schans Lochemse Berg bevindt zich in het buitengebied van de gemeente Lochem, ten zuiden van de stad Lochem, ten westen van het buurtschap Zwiep en ten noorden van de kern Barchem. Het terrein maakt deel uit van de Lochemse Berg.

Het plangebied van deze partiële herziening omvat de gronden met het gemeentelijk archeologisch monument en heeft een omvang van 4.255 m². Het gaat om een gedeelte van het kadastraal perceel (voormalige) gemeente Laren, sectie G, perceelnummer 593. De ligging en begrenzing van het plangebied is in figuur 1 en 2 weergegeven.

1.3 VIGEREND BESTEMMINGSPLAN

1.3.1 Huidige bestemmingen

Het plangebied maakt deel uit van het bestemmingsplan 'Buitengebied Lochem 2010' dat op 7 december 2010 door de raad is vastgesteld (en onherroepelijk is geworden bij uitspraak van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State van 22 augustus 2012), in combinatie met het bestemmingsplan 'Buitengebied Lochem 2010, Partiële herziening', vastgesteld door de gemeenteraad op 30 juni 2014. In het laatstgenoemde plan zijn verschillende omissies uit het bestemmingsplan 'Buitengebied Lochem 2010' hersteld. Met uitzondering van een aantal ondergeschikte aanpassingen in de regels heeft deze partiële herziening geen inhoudelijke consequenties voor het plangebied.

Het plangebied heeft de bestemming 'Bos' als bedoeld in artikel 7 van de regels en is daarmee bestemd voor de instandhouding en ontwikkeling van het ter plaatse aanwezige bos met daaraan eigen natuur- en landschapswaarden.

Verder zijn er gebiedsaanduidingen van toepassing op het plangebied, te weten:

- milieuzone – grondwaterbeschermingsgebied;
- overige zone – landschapstype stuwwal;
- reconstructiewetzone – extensiveringsgebied.

Verder geldt in het plangebied, zoals al genoemd in paragraaf 1.1, het 'Paraplubestemmingsplan Archeologie', vastgesteld door de raad op 20 januari 2014. Het plangebied heeft hierin de dubbelbestemming 'Waarde – Archeologie 5' gekregen. De gronden zijn daarmee mede bestemd voor de bescherming van terreinen met een hoge verwachting. Volgens deze bestemming is het zonder omgevingsvergunning verboden om bouw- of grondwerkzaamheden te verrichten. Er geldt wel een oppervlakte- en diepteondergrens voor de vergunningplicht van respectievelijk 30 cm en 250 m².

Tot slot zijn nog twee paraplu bestemmingsplannen in het plangebied van kracht. In het bestemmingsplan 'Parapluplan Parkeernormen' (vastgesteld door de raad op 8 november 2021) is het geldende parkeerbeleid van de gemeente planologisch vastgelegd. Het 'Paraplubestemmingsplan bijgebouwen bij recreatiewoningen' (vastgesteld door de raad op 7 juni 2022) bevat, in aanvulling op andere bestemmingsplannen, de bouwregels voor bijgebouwen bij recreatiewoningen.

1.3.2 Afwijking ten opzichte van het vigerend bestemmingsplan

De aanwijzing van de Schans Lochemse Berg als gemeentelijk archeologisch monument betekent dat deze gronden dienen te worden voorzien van een passende dubbelbestemming 'Waarde – Archeologie' die het monument planologisch verankert en de archeologische waarden voldoende beschermd. Overeenkomstig het gemeentelijk archeologisch beleid dient daartoe de huidige dubbelbestemming 'Waarde – Archeologie 5' te worden vervangen door dubbelbestemming die de juiste waarden beschermd. Het gemeentelijk beleid heeft voor archeologische monumenten de categorie 'Waarde - Archeologie 2' gereserveerd, welke geen oppervlakteondergrens heeft voor een vergunningplicht voor bouw- en grondwerkzaamheden. De diepteondergrens blijft echter 30 cm. In het specifieke geval van de Schans Lochemseberg dient echter ook een bescherming voor bovengrondse werkzaamheden te worden opgenomen,

Het voorliggende bestemmingsplan heeft uitsluitend tot doel om het gemeentelijk archeologisch monument Schans Lochemse Berg planologisch te verankeren en te beschermen, oftewel om ter plaatse van het monument de archeologische dubbelbestemming 'Waarde – Archeologie 5' uit het 'Paraplubestemmingsplan Archeologie' te vervangen door de (maatwerk) dubbelbestemming 'Waarde- Archeologie Schans Lochem'. De van toepassing zijnde bestemming en gebiedsaanduidingen uit het bestemmingsplan 'Buitengebied Lochem 2010' blijven ongewijzigd.

1.4 LEESWIJZER

De toelichting is verder als volgt opgebouwd.

Hoofdstuk 2 gaat in op het archeologisch monument Schans Lochemse Berg. Het van toepassing zijnde wettelijk kader op het gebied van archeologie alsmede het gemeentelijk beleid wordt in hoofdstuk 3 verwoord. Eveneens komt in dit hoofdstuk de planologische verankering en bescherming van het monument aan de orde.

Hoofdstuk 4 gaat in op milieu- en omgevingsaspecten, waarna in hoofdstuk 5 'Juridische aspecten', een toelichting op de verbeelding (plankaart en de planregels) volgt.

Tot slot is hoofdstuk 6 gewijd aan de uitvoerbaarheid van het plan. Het betreft zowel de economische als maatschappelijke uitvoerbaarheid.

2 SCHANS LOCHEMSE BERG

2.1 VERSCHIJNING EN HISTORIE SCHANS LOCHEMSE BERG

De gronden met de schans zijn gelegen op de Lochemse Berg en worden vooral gekenmerkt als bosgebied. De schans is door het nog aanwezige reliëf herkenbaar in het landschap.

Door onderzoeksbureau Greenhouse Advies is in 2020 een archeologisch onderzoek gedaan en een redengevende beschrijving opgesteld voor de aanwijzing tot gemeentelijk archeologisch monument. Het volledige document¹ is als bijlage 1 bij deze toelichting gevoegd. In het onderstaande zijn onderdelen samengevat weergegeven.

Fysieke verschijning

Het complex dat de Schans op de Lochemse Berg wordt genoemd bestaat in feite uit diverse, bij elkaar horende sporen en structuren. De basis (de schans zelf) wordt gevormd door een aardwerken wal in een rechthoek, met aan de buitenzijdes daarvan een (restant van) een greppel. In twee hoeken (noordoost en zuidwest) zijn bastions aanwezig. Dit systeem van wallen en greppels is duidelijk waarneembaar in het landschap. Het 'binnenplein' ligt op min of meer dezelfde hoogte als het omringende maaiveld.

Zuidelijk van de schans zijn twee greppels aanwezig met een wigvormige structuur. Ook hier is zowel greppel als nabij liggende wal zichtbaar, maar minder geprononceerd als bij de schans.

Figuur 3 - De schans met bijbehorende structuren zichtbaar op de reliëfkaart van het AHN3 (bron: Greenhouse Advies)

¹ Redengevende beschrijving, Schans Lochemse Berg (Greenhouse advies, 7 feb. 2020)

Het complex van wallen en greppels is zeer goed herkenbaar en zichtbaar in het landschap (zowel 'positief' als 'negatief' reliëf), ondanks dat recente werkzaamheden het geheel enigszins hebben aangetast. Het perceel is bovendien vrijgemaakt van begroeiing, waardoor er een open plek in het bos is ontstaan. Dit bevordert de zichtbaarheid. Het oorspronkelijk zichtveld vanaf stuwwal richting bijvoorbeeld Lochem is ontnomen door het huidige bos.

Figuur 4 - Noordelijk deel van de schans gezien richting het zuiden. Op de voorgrond is de greppel (gele pijl) en wal (rode pijl) zichtbaar (bron: Greenhouse Advies)

Historie

De schans is aangelegd en gebruikt vanaf eind 16de tot medio 17de eeuw. Aan een enkele historische gebeurtenis is de schans vooralsnog niet te koppelen. De relatief beperkte grootte doet (in vergelijking met andere bekende schansen) vermoeden dat het om een oefenschans gaat. Vanwege het ontbreken van directe aanwijzingen hiervoor of synthetiserend onderzoek, kan dit op dit moment echter nog niet hard gemaakt worden. De schans is vermoedelijk tot aan het heden ononderbroken in het lokale en/of regionale collectieve geheugen blijven bestaan.

2.2 REDEN TOT AANWIJZING ALS ARCHEOLOGISCH MONUMENT

De Schans op de Lochemse Berg is voor de gemeente Lochem een zeldzaam en vrijwel uniek archeologisch restant waarschijnlijk uit de periode van de Nederlandse Opstand (16de en 17de eeuw). Het heeft derhalve een hoge zeldzaamheidswaarde.

Er is sprake van diverse structuren binnen hetzelfde kadastraal perceel met (waarschijnlijk) een directe link met het gebruik van de schans. Hierbinnen vallen de schans met bastions zelf en de greppels met wallen zuidelijk van de schans. De

twee kuilen die noordelijk van de schans liggen, kunnen buiten beschouwing worden gelaten.

De schans is tastbaar, herkenbaar, uiterst goed geconserveerd en daardoor beleefbaar. Het fenomeen heeft altijd in het buitengebied gelegen, ver van de ontwikkeling van stads- of dorpskernen en op onontgonnen heidegrond. De huidige bosbouw is pas recent (circa 100 jaar). Het is derhalve nooit verstoord geraakt door bebouwing of andere grondroerende werkzaamheden, enkele beschadigingen door bosbouw daargelaten.

Door de samenhang met de gebeurtenissen bij onder meer Groenlo en de twee mogelijk in de nabijheid gelegen andere schansen op de Lochemse Berg, heeft het geheel een hoge ensemblewaarde.

De Schans Lochemse Berg is in februari 2020 aangewezen als archeologisch monument door de gemeente Lochem. Het is daarmee het eerste gemeentelijk archeologisch monument.

3 PLANOLOGISCHE VERANKERING EN BESCHERMING

In dit hoofdstuk komt aan de orde op welke wijze het archeologisch monument Schans Lochemse Berg in het onderhavige bestemmingsplan planologisch verankerd is en beschermd wordt (paragraaf 3.3). Voordat daarop wordt ingegaan, wordt eerst het wettelijk kader (paragraaf 3.1) en gemeentelijk beleid (paragraaf 3.2) met betrekking tot archeologie geduid.

3.1 WETTELIJK KADER ARCHEOLOGIE

3.1.1 Verdrag van Malta

In 1992 ondertekenden de Europese cultuurministers op het eiland Malta het Europees Verdrag inzake de bescherming van het Archeologische Erfgoed. Dit Verdrag van Malta heeft tot doel om het Europees archeologische erfgoed te beschermen als bron van het Europees gemeenschappelijk geheugen en als middel voor geschiedkundige en wetenschappelijke studie. Bescherming wordt nodig geacht omdat het archeologisch erfgoed ernstig met aantasting wordt bedreigd door het toenemend aantal grote ruimtelijke-orderingsprojecten, risico's van natuurlijke aard, clandestiene of onwetenschappelijke opgravingen en onvoldoende besef onder het publiek.

In het verdrag is vastgelegd dat bescherming van het archeologisch erfgoed tot uitdrukking moet komen in beleid inzake stedenbouw en landinrichting en culturele ontwikkeling. De verantwoordelijkheid hiervoor zou volgens de Raad van Europa bij alle Europese landen moeten liggen.

Door het Verdrag van Malta te ondertekenen en niet in de laatste plaats te ratificeren heeft Nederland zich verplicht een aantal wettelijke en feitelijke voorzieningen te treffen om het archeologisch erfgoed te beschermen. Nederland heeft dit langs vier sporen gedaan:

- Behoud en bescherming van het archeologisch erfgoed op de plek waar het in de bodem ligt (in situ). Als behoud niet mogelijk is moet de mogelijkheid er zijn om de archeologische waarden op te graven;
- Het tijdig betrekken van het archeologisch erfgoed in het ruimtelijke ontwikkelingsproces. Hiertoe behoren het tijdig uitvoeren van onderzoek, het ontzien van archeologische vindplaatsen en het ontwerpen van archeologievriendelijke bouw- en funderingstechnieken;
- De verstoorder betaalt. De noodzakelijke archeologische (voor)onderzoeken worden betaald door de initiatiefnemer van (bouw)werkzaamheden;
- Gemeenten en provincies krijgen een belangrijke rol in het proces van en besluitvorming rond archeologisch erfgoed in hun ruimtelijke plannen en vergunningen.

3.1.2 Wet op de archeologische monumentenzorg

Het 'Verdrag van Malta' is in 1998 door Nederland geratificeerd en op 1 september 2007 via de Wet op de archeologische monumentenzorg (Wamz) geïmplementeerd. De Wamz wijzigde onder andere de Monumentenwet 1988, waardoor overheden bij bodemingrepen verplicht rekening moesten houden met archeologische waarden. Sinds de invoering van de Wamz zijn gemeenten belast met de zorgplicht voor het archeologisch erfgoed

Het doel van de Wamz was om archeologische resten waar nodig te beschermen, zonder daarbij meer maatschappelijke lasten in het leven te roepen dan strikt noodzakelijk was. Vergeleken met de doelstelling van het 'Verdrag van Malta' kende de Wamz dus een nuancering. De wetgever gaf namelijk aan dat de bescherming van archeologie naar verhouding diende te zijn. Dit gaf ruimte voor een belangenafweging.

De uitgangspunten van de Wamz sloten veelal aan bij het 'Verdrag van Malta'. Zo werd veel waarde gehecht aan behoud en beheer in de bodem. Ook het 'veroorzaker-betaalt-principe' werd integraal overgenomen. Meest relevant voor de gemeenten was de verplichte verankering van de archeologie in bestemmingsplannen. Gemeenten dienden bij het vaststellen van een bestemmingsplan en bij de bestemming van de in het plan begrepen grond, rekening te houden met de in de grond aanwezige dan wel te verwachten archeologische monumenten. Daarbij gaat het dus niet alleen om de bekende, maar ook om de te verwachten archeologische resten in de bodem. Relevant was ook het feit dat de bevoegdheid ten aanzien van de omgang met het bodemarchief in de meeste gevallen bij de gemeentelijke overheden is komen te liggen.

3.1.3 Erfgoedwet 2016

Op 1 juli 2016 is de Erfgoedwet in werking getreden: één integrale wet die betrekking heeft op museale objecten, musea, monumenten en archeologie op het land en onder water. De Erfgoedwet bundelt eerdere wet- en regelgeving voor behoud en beheer van het cultureel erfgoed in Nederland. Het uitgangspunt is dat de beschermingsniveaus zoals die in de eerdere wetten en regelingen golden tenminste worden gehandhaafd.

De Erfgoedwet vormt samen met de Omgevingswet, die op 1 januari 2024 in werking treedt, de opvolger van de Monumentenwet 1988 en daarmee ook de Wamz. Laatstgenoemde twee wetten zijn derhalve met de inwerkingtreding van de Erfgoedwet vervallen. Voor het aspect archeologie is er met de komst van de Erfgoedwet vrijwel niets veranderd. De grootste impact van de wet is het feit dat archeologische bedrijven niet meer werken onder een opgravingsvergunning van de Minister van OC&W, maar dat ze zich voor verschillende werkzaamheden moeten certificeren.

Zolang de Omgevingswet nog niet in werking getreden is, is er ten aanzien van de archeologische erfgoedzorg sprake van een overgangsregeling. Deze overgangsregeling is opgenomen in artikel 9.1 van de Erfgoedwet. De regeling houdt in dat de bepalingen uit de Monumentenwet 1988 met betrekking tot archeologie van toepassing blijven, tot het moment van inwerkingtreding van de Omgevingswet.

3.2 ARCHEOLOGIEBELEID GEMEENTE LOCHEM

3.2.1 Erfgoedverordening gemeente Lochem

In de Erfgoedverordening 2010, (vastgesteld op 4 juni 2010 in werking getreden op 1 oktober 2010) van de gemeente Lochem zijn geen bepalingen met betrekking tot archeologie opgenomen.

De bescherming van gemeentelijk archeologische monumenten dient daarom te gebeuren door middel van het archeologisch beleid en de verankering daarvan in het bestemmingsplan.

3.2.2 Archeologiebeleid gemeente Lochem

In 2012 is een archeologische waarden- en verwachtingenkaart opgesteld voor de gemeente Lochem, welke doorvertaald is in een archeologische beleidskaart, met daaraan gekoppeld het 'Archeologiebeleid gemeente Lochem 2013'. De raad van de gemeente Lochem heeft op 11 februari 2013 dit archeologiebeleid vastgesteld. De waarden- en verwachtingenkaart geeft inzicht in de bekende en te verwachten archeologische waarden van de gemeente en koppelt deze aan adviezen voor gemeentelijk archeologiebeleid. Voor toepassing op beleidsmatig, gemeentelijk niveau zijn deze adviezen vertaald naar een gemeentelijke archeologische beleidskaart en gekoppeld aan de beleidsnota Archeologie.

De gemeentelijke archeologische beleidskaart vormt als het ware het hart van het archeologiebeleid. Op de beleidskaart staat kort aangegeven wat het gewenste beleid is ten aanzien van de onderzoeksverplichtingen. Dit beleid wordt verankerd in het ruimtelijke beleid (bestemmingsplannen en omgevingsvergunning) en de erfgoedverordening.

Op de archeologische beleidskaart wordt onderscheid gemaakt in verschillende archeologische categorieën. Daarnaast zijn er gebieden waar door bijvoorbeeld vergravingen geen archeologie meer wordt verwacht. De volgende categorieën worden onderscheiden:

- Categorie 1: rijksmonument
- Categorie 2: gemeentelijk monument
- Categorie 3: terrein van archeologische waarde
- Categorie 4: historische stads- of dorpskern
- Categorie 5: hoge archeologische verwachting
- Categorie 6: middelmatige archeologische verwachting
- Categorie 7: lage archeologische verwachting
- Categorie 8: zonder een archeologische verwachting

3.2.3 Paraplubestemmingsplan Archeologie

Het archeologiebeleid van de gemeente Lochem is vervolgens vertaald in het 'Paraplubestemmingsplan Archeologie'. Dit overkoepelende bestemmingsplan is op 20 januari 2014 door de gemeenteraad vastgesteld. Met dit plan zijn alle destijds geldende bestemmingsplannen herzien met betrekking tot het aspect archeologie.

De categorieën van de Archeologische beleidskaart zijn op de verbeelding van het paraplubestemmingsplan opgenomen middels dubbelbestemmingen 'Waarde - Archeologie'. In de onderstaande tabel is aangegeven welke dubbelbestemming bij welke categorie behoort evenals de daarbij behorende vrijstellingsgrenzen voor het verrichten van archeologisch onderzoek.

Categorieën archeologische beleidskaart	Vrijstelling oppervlakte	Vrijstelling diepte	Dubbelbestemming
Categorie 1: rijksmonument	<i>N.v.t.</i>	<i>N.v.t.</i>	Waarde – Archeologie 1
Categorie 2: gemeentelijk monument	<i>N.v.t.</i>	<i>30 cm</i>	Waarde – Archeologie 2
Categorie 3: terrein van archeologische waarde	<i>50 m²</i>	<i>30 cm</i>	Waarde – Archeologie 3
Categorie 4: historische stads- of dorpskern	<i>100 m²</i>	<i>30 cm</i>	Waarde – Archeologie 4
Categorie 5: hoge archeologische verwachting	<i>250 m²</i>	<i>30 cm</i>	Waarde – Archeologie 5
Categorie 6: middelmatige archeologische verwachting	<i>1.000 m²</i>	<i>30 cm</i>	Waarde – Archeologie 6
Categorie 7: lage archeologische verwachting	<i>2.500 m²</i>	<i>30 cm</i>	Waarde – Archeologie 7
Categorie 8: zonder een archeologische verwachting	<i>N.v.t.</i>	<i>N.v.t.</i>	Geen

Tabel 1 – Indeling dubbelbestemmingen Paraplubestemmingsplan Archeologie

3.3 VERANKERING EN BESCHERMING SCHANS LOCHEMSE BERG IN HET BESTEMMINGSPLAN

Uitgangspunt is dat de aanwijzing van de Schans Lochemse Berg als gemeentelijk archeologisch monument, blijktens paragraaf 3.2.2 en 3.3.3 tot gevolg heeft dat op deze gronden voortaan categorie 2 van het gemeentelijk archeologiebeleid van toepassing is. Deze categorie is immers specifiek bedoeld voor gemeentelijke monumenten. De beleidsuitgangspunten van deze categorie luiden als volgt:

Categorie 2: Gemeentelijke monumenten

Het betreft terreinen die in het kader van de Erfgoedverordening kunnen worden aangemerkt (na selectie op inhoudelijke en fysieke criteria). Deze monumenten vormen een representatieve steekproef van wat het grondgebied van Lochem aan bijzondere behoudenswaardige archeologie te bieden heeft. Streven naar behoud

en bescherming in huidige staat. Bij bodemingrepen dieper dan 30 cm -Mv is inventariserend archeologisch onderzoek verplicht (volgens Richtlijn Archeologisch Onderzoek).

Ten tijde van de vaststelling van het 'Paraplubestemmingsplan Archeologie' (20 januari 2014) was er nog geen sprake van een aangewezen gemeentelijk archeologisch monument binnen de gemeente Lochem en is deze categorie nog niet gebruikt. Met de indeling van de archeologische dubbelbestemmingen in het 'Paraplubestemmingsplan Archeologie' is hier echter wel rekening mee gehouden en is de dubbelbestemming 'Waarde - Archeologie 2' vrij gehouden. Deze dubbelbestemming kent geen oppervlaktevrijstellingsgrens voor het verrichten van archeologisch onderzoek voorafgaand aan bodemingrepen. Evenwel bedraagt de dieptevrijstellingsgrens 30 cm. Oftewel, voor alle bodemingrepen die dieper reiken dan 30 cm dient eerst archeologisch onderzoek te worden uitgevoerd.

Specifiek voor de bescherming van het aangewezen monument voorziet deze 'standaard' bestemming nog niet volledig in het juiste beschermingsregime. Immers, het monument is juist herkenbaar aan het aanwezige reliëf dat ook bovengronds herkenbaar is. De dieptevrijstelling van 30 cm onder maaiveld voldoet niet en moet worden aangepast in een maatwerk dubbelbestemming 'Waarde - Archeologie Schans Lochemse Berg'. Hierover wordt in paragraaf 3.3.2 verder uitgeweid.

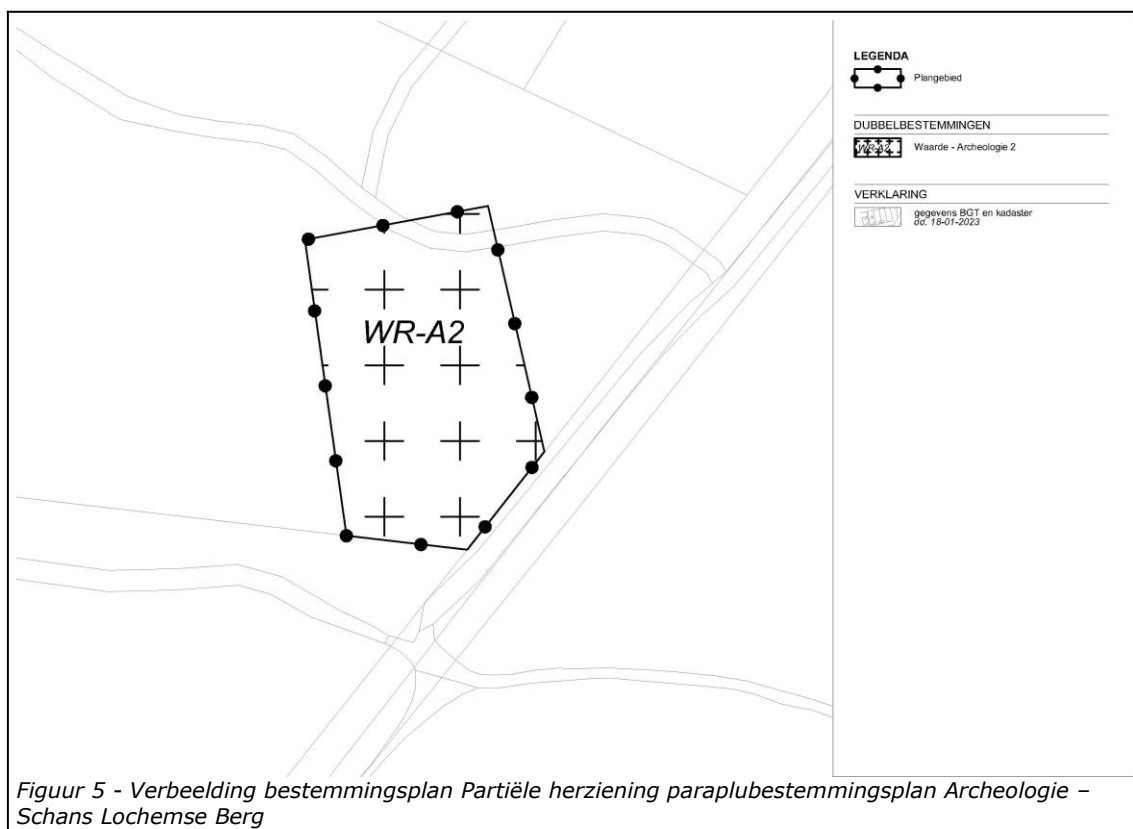
De nieuwe maatwerk dubbelbestemming wordt met voorliggende partiële herziening van het parapluplan toegepast op het plangebied. Met de dubbelbestemming 'Waarde-Archeologie Schans Lochem' wordt een passende bescherming geboden aan de archeologische waarden van het monument Schans Lochemse Berg.

Hieronder nader ingegaan op de verbeelding en regels van de onderhavige partiële herziening.

3.3.1 Verbeelding

De gronden van het gemeentelijk archeologisch monument Schans Lochemse Berg hebben op de verbeelding van de voorliggende partiële herziening de dubbelbestemming 'Waarde - Archeologie Schans Lochemse Berg' gekregen. De begrenzing van deze bestemming komt overeen met de begrenzing van het monument. In figuur 5 is de verbeelding van de partiële herziening weergegeven.

Met de toekenning van de dubbelbestemming 'Waarde - Archeologie Schans Lochemse Berg' vervalt de huidige dubbelbestemming 'Waarde - Archeologie 5' uit het 'Paraplubestemmingsplan Archeologie' ter plaatse van het monument. De onderliggende enkelbestemmingen en gebiedsaanduidingen uit het bestemmingsplan 'Buitengebied Lochem 2010' blijven wel onverkort van toepassing.

3.3.2 Regels

In de partiële herziening zijn aan de dubbelbestemming 'Waarde – Archeologie Schans Lochemse Berg' regels gekoppeld ter bescherming van de archeologische waarden van het archeologisch monument Schans Lochemse Berg. Deze regels gelden alleen ter plaatse van die bestemming.

In de regels is opgenomen dat de voor 'Waarde – Archeologie Schans Lochemse Berg' aangewezen gronden, behalve voor de andere daar voorkomende bestemmingen, mede bestemd zijn voor de bescherming van de archeologische waarden van gemeentelijke archeologische monumenten. De bestemming 'Waarde – Archeologie Schans Lochemse Berg' heeft voorrang op andere bestemmingen die ter plaatse voorkomen.

Om de archeologische waarden van het monument te beschermen zijn aan de dubbelbestemming 'Waarde – Archeologie Schans Lochemse Berg' regels verbonden voor het bouwen en het uitvoeren van werken, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden. Hieronder wordt op de inhoud van deze regels ingegaan.

Bouwen

In de bouwregels van de bestemming 'Waarde – Archeologie Schans Lochemse Berg' is bepaald dat het verboden is om te bouwen op de gronden met deze bestemming. Dit verbod is echter niet van toepassing op

- a. bebouwing die nodig is voor archeologisch onderzoek.

Van het bouwverbod kan middels het verlenen van een omgevingsvergunning afgeweken worden, indien:

- a. op basis van archeologisch onderzoek is aangetoond dat de archeologische waarden niet worden verstoord, of;
- b. op basis van archeologisch onderzoek is aangetoond dat de archeologische waarden afdoende kunnen worden beschermd middels het verbinden van voorschriften aan de vergunning.

De voorschriften waar in punt b op bedoeld wordt kunnen betrekking hebben op:

- a. de verplichting tot het treffen van technische maatregelen, waardoor de archeologische waarden in de bodem kunnen worden behouden;
- b. de verplichting tot het doen van opgravingen;
- c. de verplichting de activiteit, die leidt tot de bodemverstoring te laten begeleiden door een deskundige op het terrein van de archeologische monumentenzorg.

Uitvoeren van werken, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden

In de bestemming 'Waarde – Archeologie Schans Lochemse Berg' is een omgevingsvergunningenstelsel opgenomen voor het uitvoeren van werken, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden. Dit betekent dat het verboden is om bepaalde werken en werkzaamheden uit te voeren zonder omgevingsvergunning.

Het betreft de volgende werken en werkzaamheden:

- a. de bodem op te hogen boven het bestaande maaiveld;
- b. het verwijderen van funderingen;
- c. het aanleggen of uitbreiden van oppervlakteverhardingen zoals wegen, paden, banen of parkeergelegenheden;
- d. het graven, dempen, dan wel verdiepen, vergroten of anderszins herprofiëren van waterlopen, vijvers, sloten, greppels en andere wateren;
- e. het aanleggen van drainage;
- f. het aanleggen van ondergrondse transport-, energie-, telecommunicatie- of andere leidingen en de daarmee verband houdende constructies;
- g. het aanbrengen van diepwortelende bomen en/of beplanting;
- h. het vellen/rooien van diepwortelende bomen en/of beplanting, waarbij de stobben worden verwijderd;
- i. het veranderen van het grondwaterpeil;
- j. het uitvoeren van andere grondbewerkingen, waartoe in ieder geval worden gerekend afgraven, woelen, mengen, diepploegen, egaliseren en ontginnen van gronden.

Er is geen omgevingsvergunning nodig voor werken en/of werkzaamheden die:

- a. het archeologisch onderzoek betreffen, of;
- b. het normale onderhoud en beheer betreffen, of;
- c. reeds in uitvoering zijn op het tijdstip van in werkingtreding van het bestemmingsplan, of;
- d. mogen worden uitgevoerd krachtens een reeds verleende vergunning.

De omgevingsvergunning alleen worden verleend als:

- a. op basis van archeologisch onderzoek is aangetoond dat de archeologische waarden als gevolg van de werken of werkzaamheden niet worden verstoord, of;
- b. op basis van archeologisch onderzoek is aangetoond dat de archeologische waarden afdoende kunnen worden beschermd middels het verbinden van voorschriften aan de vergunning.

De voorschriften waar in punt b op bedoeld wordt betreffen dezelfde soort voorschriften als bij bouwen, namelijk:

- a. de verplichting tot het treffen van technische maatregelen, waardoor de archeologische waarden in de bodem kunnen worden behouden;
- b. de verplichting tot het doen van opgravingen;
- c. de verplichting de activiteit, die leidt tot de bodemverstoring te laten begeleiden door een deskundige op het terrein van de archeologische monumentenzorg.

Wijzigingsbevoegdheid

Tot slot bevatten de regels van de bestemming 'Waarde – Archeologie Schans Lochemse Berg' een wijzigingsbevoegdheid waarmee burgemeester en wethouders het plan kunnen wijzigen, in die zin dat de bestemming 'Waarde – Archeologie Schans Lochemse Berg' geheel of gedeeltelijk verwijderd kan worden, indien op basis van een nader archeologisch onderzoek is gebleken dat de archeologische waarden van de gronden niet behoudenswaardig zijn of niet langer aanwezig zijn. Op deze wijze kan bij vergunningaanvragen een toets aan archeologische bepalingen worden voorkomen als reeds door middel van een specifiek onderzoek duidelijk is geworden dat bescherming van archeologische waarden niet langer nodig is.

4 MILIEU- EN OMGEVINGSASPECTEN

In een bestemmingsplan dient aangetoond te worden dat er sprake is van een 'goede ruimtelijke ordening'. Onderdeel hiervan is dat het plan niet in strijd mag zijn met de geldende regelgeving die betrekking heeft op milieu- en omgevingsaspecten, zoals op het gebied van geluid, geur, externe veiligheid, luchtkwaliteit, water, ecologie, cultuurhistorie, etc.

Het voorliggende bestemmingsplan voorziet alleen in een partiële herziening van het 'Paraplubestemmingsplan Archeologie' om het archeologisch monument Schans Lochemse Berg planologisch te verankeren en passend te beschermen.

Het bestemmingsplan heeft geen invloed op en daarmee geen negatieve gevolgen voor andere milieu- en omgevingsaspecten. Het plan is derhalve niet in strijd met de regelgeving voor die milieu- en omgevingsaspecten. Een uitgebreide toetsing aan die regelgeving is daarom niet nodig.

5 JURIDISCHE ASPECTEN

5.1 INLEIDING

5.1.1 Algemeen

Het onderhavige bestemmingsplan betreft een herziening van de verbeelding en de regels van het 'Paraplubestemmingsplan Archeologie' van de gemeente Lochem om het gemeentelijk archeologisch monument Schans Lochemse Berg planologisch te verankeren en beschermen.

Op de verbeelding is daarom alleen ter plaatse van het monument een nieuwe archeologische dubbelbestemming opgenomen en de regels bevatten uitsluitend bepalingen met betrekking tot die archeologische bestemming. Aangezien het plan uitsluitend betrekking heeft op het gemeentelijk archeologisch monument en het 'Paraplubestemmingsplan Archeologie' alleen daarvoor herzien wordt en voor het overige ongewijzigd blijft, heeft het plan de vorm van een partiële herziening.

Vanaf 1 juli 2013 zijn de RO Standaarden 2012, als opvolger van de RO Standaarden 2008, verplicht geworden. Concreet betekent dit dat nieuwe bestemmingsplannen vanaf die datum volgens deze nieuwe standaard opgesteld en gepubliceerd moeten worden. Het voorliggende plan is overeenkomstig deze vereisten opgesteld.

5.2 VERBEELDING

De plangrens van dit bestemmingsplan is gelijk aan de begrenzing van het aangewezen archeologisch monument Schans Lochemse Berg. Op de verbeelding is binnen deze plangrens uitsluitend de dubbelbestemming 'Waarde - Archeologie Schans Lochemse Berg' opgenomen. Er zijn geen andere bestemmingen op de verbeelding aangegeven.

De dubbelbestemming 'Waarde – Archeologie 5' die opgenomen is op de verbeelding van het geldende 'Paraplubestemmingsplan Archeologie' vervalt en wordt vervangen door de dubbelbestemming 'Waarde – Archeologie Schans Lochemse Berg' die op de verbeelding van de onderhavige partiële herziening is aangegeven. De verbeelding van het 'Paraplubestemmingsplan Archeologie' blijft voor het overige (delen die buiten de plangrens van de voorliggende partiële herziening vallen) ongewijzigd van kracht. Ook de verbeelding van het onderliggende geldende bestemmingsplan 'Buitengebied Lochem 2010' (inclusief het bestemmingsplan 'Buitengebied Lochem 2010, Partiële herziening', het Parapluplan Parkeernormen' en het 'Paraplubestemmingsplan bijgebouwen bij recreatiewoningen') blijft ongewijzigd van kracht (zowel binnen als buiten de plangrens van de voorliggende partiële herziening).

5.3 REGELS

Met dit bestemmingsplan worden wijzigingen aangebracht in de regels van het geldende 'Paraplubestemmingsplan Archeologie'. De regels worden alleen aangevuld met regels voor de dubbelbestemming 'Waarde – Archeologie Schans Lochemse Berg'. Voor het overige blijven de regels van het paraplubestemmingsplan ongewijzigd van kracht. De regels van het onderliggende geldende bestemmingsplan 'Buitengebied Lochem 2010' (inclusief het bestemmingsplan 'Buitengebied Lochem 2010, Partiële herziening', het Parapluplan

Parkeernormen' en het 'Paraplubestemmingsplan bijgebouwen bij recreatiewoningen') blijven eveneens ongewijzigd van kracht.

Voor de inhoud van de regels die opgenomen zijn in de voorliggende partiële herziening, alsmede een toelichting daarop, wordt verwezen naar paragraaf 3.3.

In de regels is een zogenoemde schakelbepaling opgenomen om de verhouding tussen de geldende bestemmingsplannen en voorliggende partiële herziening te bepalen. Daartoe regelt de schakelbepaling dat regels voor de dubbelbestemming 'Waarde – Archeologie Schans Lochemse Berg' aan het 'Paraplubestemmingsplan Archeologie' worden toegevoegd en dat de overige regels van dat plan ongewijzigd van kracht blijven. Eveneens regelt deze bepaling dat de onderdelen die opgenomen zijn op de verbeelding van de partiële herziening (de dubbelbestemming 'Waarde-Archeologie Schans Lochemse Berg') als vervanging gelden van de verbeelding van het 'Paraplubestemmingsplan Archeologie' en dat de verbeelding voor het overige ongewijzigd van kracht blijft. De verbeelding van het parapluplan wordt dus alleen gewijzigd voor zover het de gronden betreft die binnen de plangrens van de partiële herziening vallen.

In de regels is ook een aantal begrippen opgenomen, evenals standaardregels die volgens het Besluit ruimtelijke ordening moeten worden opgenomen in elk bestemmingsplan. Dat betreft de anti-dubbeltelregel, het overgangsrecht en de slotregel.

6 UITVOERBAARHEID

6.1 ECONOMISCHE UITVOERBAARHEID

Op grond van artikel 6.12 van de Wro is het verplicht voor gronden waarvoor een bestemmingsplan wordt opgesteld een exploitatieplan vast te stellen. Een exploitatieplan hoeft niet te worden opgesteld als er geen sprake is van een bouwplan als bedoeld in artikel 6.12, lid 1 van de Wro. Dit is bij het onderhavige bestemmingsplan het geval, aangezien met het plan uitsluitend het archeologisch monument Schans Lochemse Berg planologisch wordt verankerd en beschermd. Dit betreft geen bouwplan als bedoeld in artikel 6.12, lid 1 Wro. Het opstellen van een exploitatieplan is daarom niet nodig.

Vanuit de archeologiewetgeving geldt het principe 'de verstoorder betaalt' om te voorkomen dat het archeologisch bodemarchief verstoord wordt. Dit betekent dat archeologisch onderzoek dat nodig is om een omgevingsvergunning te verkrijgen om af te wijken van het bouwverbod of voor het verrichten van werken en/of werkzaamheden, moet worden betaald door de initiatiefnemer van het bouwplan of de werkzaamheden. De financiering van alle kosten die verbonden zijn aan de uitvoering van het bestemmingsplan komen daarmee voor rekening van particuliere initiatiefnemers. Hierdoor zijn er geen kosten voor de gemeente aan de uitvoering van het plan verbonden.

Geconcludeerd kan worden dat het vaststellen van een exploitatieplan niet nodig is en het bestemmingsplan economisch uitvoerbaar is.

6.2 MAATSCHAPPELIJKE UITVOERBAARHEID

6.2.1 Vooroverleg ex art. 3.1.1 Bro

Gezien de aard van het onderhavige bestemmingsplan, het planologisch verankeren en beschermen van een archeologisch monument, is in het kader van artikel 3.1.1 Besluit ruimtelijke ordening (Bro) geen specifiek vooroverleg gevoerd.

Volledigheidshalve wordt opgemerkt dat de vooroverlegpartners wel op de hoogte zijn gesteld met betrekking tot voorliggend bestemmingsplan.

6.2.2 Zienswijzen ontwerpbestemmingsplan

De formele bestemmingsplanprocedure start met de terinzagelegging van het ontwerpbestemmingsplan. Volgens artikel 3.8 van de Wet ruimtelijke ordening is op de voorbereiding van een bestemmingsplan het bepaalde in afdeling 3.4 van de Algemene wet bestuursrecht van toepassing. Dit betekent dat het college van burgemeester en wethouders het ontwerp van het te nemen besluit, met de daarop betrekking hebbende stukken, voor een periode van 6 weken ter inzage dient te leggen. Gedurende deze periode kan eenieder zienswijzen naar voren brengen.

In dit kader heeft het ontwerpbestemmingsplan 'Partiële herziening paraplubestemmingsplan Archeologie – Schans Lochemse Berg van 21 september 2023 tot en met 1 november 2023 (6 weken) ter inzage gelegen. In deze periode zijn geen zienswijzen ingediend. Het voorliggende bestemmingsplan wordt daarom ongewijzigd door de gemeenteraad vastgesteld.

BIJLAGEN BIJ DE TOELICHTING

BIJLAGE 1. REDENGEVENDE BESCHRIJVING AANWIJZING MONUMENT

